

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 3

TELEFON: UREDNISTVA 25-67
UPRAVE 28-67
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, sreda 4. januarja 1939

NAROCNINA NA MESEČ:
Prejemnik v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
din 1.—

Kaj se dogaja v sovjetski Rusiji?

Nemiri in upori delavstva zaradi novega zakona o delu in delavcih — Poskušani atentat na komisaria Kaganoviča in tajnika Švernika — Prve smrtne obsodbe in justifikacije — Naraščanje ukrajinskega nacionalističnega gibanja

VARŠAVA, 4. januarja. PAT poroča: Po vesteh iz Moskve je vzbudil novi delovni zakon med delavstvom sovjetske Rusije veliko nezadovoljstvo in iz vseh krajev prihajajo vesti o uporih. Spopadi nezadovoljnih delavcev z državnimi upravnimi organi so na dnevnem redu. V Vorolješu so morali nad delavce vojak in je bilo pri spopadu 7 ubitih in 32 ranjenih. Tudi iz sibirskih rudniških revirjev poročajo o spopadih med delavstvom in vojsko, pri katerih je bilo okoli 30 mrtvih. V vseh podjetjih vlada napetost. Delavci v Donskem bazenu so odklonili nove delavske knjižice in ostro protestirali proti omejevanju delavskih pravic in slabšanju delovnih pogojev. Ponekod se delavstvo pripravlja na stavko in se zato pričakujejo novi nemiri in spopadi.

POSKUŠAN ATENTAT NA KAGANOVICA

VARŠAVA, 4. januarja. PAT (Poljski tiskovni urad) poroča iz Moskve: V zvezi z nezadovoljstvom, ki se je polastilo delavstva v sovjetski Rusiji zaradi novega zakona o delu in delavcih, je bil predvčerajšnjim poskušani atentat na sovjetskega vrhovnega komisarja (ministra) za težko industrijo Kaganoviča in glavnega tajnika delavskega sindikata Švernika. Na železniški progi med Moskvo in Gorkum je eksplodiral pekleniški stroj in jo razdeljal v dolžini 30 metrov prav tik pred prihodom brzega vlaka, v katerem sta se vozila v Gorki komisar Kaganovič in tajnik Švernik. Samo vlakovodji, ki je v veliki prisotnosti duha pravočasno ustavil vlak, se je zahaljal, da se ni zgodila velika nesreča, ki bi bila zaradi tamkajšnjega terena gotovo terjala veliko žrtev. Podloženi pekleniški stroj je bil tempran tako, da bi bil moral eksplodirati prav v trenutku, ko bi vlak privozil na isto mesto, toda zaradi snega je imel vlak malo zamudo, ki ga je rešila. Oblastvo se uveda takoj najstrožjo preiskavo in prišla doslej okoli 100 ljudi, ki so osumljeni, da so bili v zvezi s pripravljenim atentatom. Med aretiranimi so skoraj sami delavci, ki so nezadovoljni zaradi novega zakona.

PRVE SMRTNE OBSODBE

BERLIN, 4. januarja. DNB (Nemški tiskovni urad) poroča: Po poročilih iz Moskve postajajo protesti delavstva v sovjetski Rusiji proti novemu zakonu o delu in delavcih vedno ostrejši. Iz nekaterih krajev poročajo celo o pravih revolucijah. GPU nastopa proti nezadovoljnostem z vso odločnostjo in brezobzirno. Izrečene so bile tudi že prve smrtne obsodbe. V Sibiriji je bilo v tej zvezi obsodeno na smrt in baje že ustrelišen več skupin upornikov, prav tako v Murmansku. V Citi ob mongolski meji je pa bilo obsodeno na smrt devet članov GPU (sovjetske policijske policije), ker so se uprli in niso hoteli nastopiti proti delavstvu.

SIRJENJE UKRAJINSKEGA GIBANJA

APRIZ, 4. januarja. Radio poroča: Po poročilih iz Kijeva so nastali v sovjetski Ukrajini delavski upori, ki jih izrabljajo tudi ukrajinski nacionalisti za svoje akcije. Nalvečji nemiri so bili v okolici Harkova. V Slavuti so revolucijarji delavci zažigali skladišče naft. Ponekod so bili izvršeni atentati na železniške proge in v Balikleti so vstali napadi celo vojašnice GPU. V Poltavi so se za tri ure polastili radijske oddelke in oddajali govore, v katerih so pozivali na upor proti sovjeto in na boj za ustanovitev svobodne Ukrajine. Revolucijarji delavcem se pridružujejo tudi nezadovoljni kmetje in intelovenci, zlasti duhovniki. Sploh se opazja po vsaj sovjetski Ukrajini naglo naraščanje ukrajinskega nacionalističnega gibanja, ki ga podpirajo še razni skriv-

nošni agenti po navodilih od zunaj. Sovjetska oblastva »čistijo« Ukrajino z veliko odločnostjo in odstranjujejo tudi nezanesljive, odnosno sumljive funkcionarje sovjetskega režima. Število aretiranih in

deportiranih Ukrajincev se dan za dnem množi. To ukrajinsko gibanje priznava tudi moskovski listi, ki pa dolže krivde tuje agente in ukrajinsko duhovščino. Listi zatrjujejo, da prihaja ves agitacijski material in denar za agitacijo, kakor tudi orožje od zunaj in zahtevajo zato poostreje kontrole na mejah. Oblastva so ponekod meje že hermetično zaprle in ne dovoljujejo nobenega prometa. Kogar zalotijo, da prekoraci mejo, ga brez ohranitve ustrelje. Kljub vsem tem drakoničnim ukrepom se pa ukrajinsko gibanje širi dalje tudi med naširne plasti. Posebno vzpodbudo mu daje sedaj še splošno nezadovoljstvo delavstva z novimi delavskimi zakoni.

Kraljevski obisk v Kanadi

ANGLESKI KRALJ IN KRALJICA BOSTA ODPOTOVALA 8. MAJA NA OBISK V KANADO, ZDRUŽENE DRŽAVE IN NOVO FUNDLANDIJO

LONDON, 4. januarja. Avala. Angleška vlada objavlja uradno, da bo angleška kraljevska dvojica meseca maja uradno obiskala Kanado. Kralj in kraljica se bosta vkrcala 8. maja v Portsmouthu na bojno ladjo »Repulse« in prispela 15. maja v Quebec. Tu bosta prenočila in nadaljevala nato pot v Montreal in Ottawa, kjer ostaneta 3 dni. Od tu napravita krožno potovanje po Kanadi do obale Tihiga oceana in obiščeta spotoma mesta

Kingston, Toronto, Port William, Winnipeg, Vancouver in Victoria. K atlantski obali se vrnejo po drugi poti in si ogledata tudi Niagarske slapove. Med 8. in 15. junijem obiščeta na povabilo predsednika Roosevelta Zdrružene države. Po vrnitvi iz USA bosta nadaljevala pot v Halifax. Na programu je tudi obisk otoka Nove Fundlandije in mesta St. John. Dne 17. junija se zopet vkrcata na ladjo in vrnejo 21. v Portsmouth.

Daladier v Tuniziji

GOVOR FRANCOŠKEGA MINISTRskega BANKETU

TUNIS, 4. januarja. Avala. Francoski ministri predsednik in vojni minister Daladier je imel sinoči pri banketu v tukajšnjem hotelu »Majestic« govor, v katerem je naglasil, da je bila Francija vedno nasproti vsem lojalna in je pokazala to tudi prebivalstvu Tunizije, Alžirije in Maroka. Daladier je pozval vse prebivalstvo francoske Severne Afrike, naj zastavi vse svoje sile za popolno duhovno in stvarno edinstvo Francije. Potrebno je, da se pokaže glede obrambe tudi v Afriki enaka popolna sloga, kakor v evropski Franciji, kajti enotnost države mora biti vedno najvišji ideal. Nikoli ni mogoče dovoliti, da bi se svobodne sile človeštva zopet zaslužile. Ministrski predsednik se je odpeljal iz Tuniza v Gabes.

TUNIS, 4. januarja. Davi je odpotoval Daladier v Gabes, kjer je bila dopoldne

A PREDSEDNIKA NA SLAVNOSTEM V TUNISU.

velika parada. Daladier je inspiciral obrambno črto, tako zvano tuniško Maginotovo linijo. Včeraj so bile v Tunisu velike manifestacije za Francijo. Govor Daladiera na javnem banketu so oddajale francoske radijske postaje. Glavna točka včerajšnjega dneva je bil obisk pri tuniškem beju, ki mu je v odgovoru dejal, da bodo vsi Tunizijci kot eden stali za Francijo. Če bo sila. V teku dneva je bila tudi velika vojaška parada, ki se je udeležilo 15.000 vojakov. Pokazali so najmodernejšo opremljeno vojsko, mornarico in letalstvo. Prišlo pa je tudi do manjših incidentov. Ko je bil Daladier pri beju, so pred palačo demonstrirali domačini, ki jih je policija razgnala. Neko italijansko trgovino pa so demolirali francoski demonstranti.

Japonci v finančni stiski

IZČRPANI SO VSI KREDITI ZA VOJNO S KITAJCI — NOVO VELIKO NOTRANJE POSOJILO, KI PA BO ZADO STAVILO KOMAJ ZA DVA MESECA

TOKIO, 4. januarja. Japonska vlada je zaradi dolgotrajnosti bojev na Kitajskem zašla v hude finančne stiske. Izčrpani so do konca vsi krediti, ki so bili določeni za vojno proti Kitajcem. Vlada je imela zaradi tega težavo, na kateri je sklenila, razpisati takoj novo notranje posojilo, ki bo krito s povečanjem davkov. Ako prostovoljno vpisovanje ne bi uspelo, bo razpisano prisilno posojilo v breme denarnih zavodov in industrije, posebno vojne industrije. Ki bo pomenilo dejansko že odvzem premoženja. Vlada potrebuje nujno vsaj 30 milijonov funtov sterlingov, kar pa bo zadostovalo komaj

za 2 meseca. Finančni minister je podal izjavo, v kateri se obrača na ves japonski narod, naj pokaže vso požrtvovalnost in podpre akcijo na Kitajskem. Povedal je odkrito, da se bodo morali davki še povečati in da na povračilo posojila ne bo mogoče še tako kmalu misliti, ker bodo japonske državne finance še dolgo no vojni s Kitajci obremenjene s sedanjimi izdatki.

ZNIZANJE OBREŠTNE MERE V FRANCIJI

PARIZ, 4. jan. Francoska banka je znižala obrestno mero od 2,5 na 2%.

Zapiski

Jubilej protiplinske maske

Ko je bila septembrska kriza na višku, so v Londonu, Parizu ter nemških mestih delili in prodajali maske proti plinu. — Splošno je mnenje, da so protiplinske maske izum 20. stoletja, ko se je med svetovno vojno prvič pojavilo novo orožje — plin. V resnici pa je maska že precej stara. Pred 84 leti je angleški zdravnik dr. Stenhouse iznašel masko, ki je očuvala bolnike infekcij. Ogled je izdelal iz kosti, pozneje so iznašli, da je boljše lesno ogledje. V današnjih maskah pa je ogledje izdelano večinoma iz premo-

Madžarske zadrege

Zadnje spremembe v poljski zunanji politiki, izražajoče se v njeni priklonitvi k sovjetski Rusiji, so privedle madžarske politike, diplomate in novinarje v velike zadrege. Madžarska, katere glavna opora je os Rim-Berlin, ne more — tudi če bi hotela — odobravati poljske diplomacije, naperjene proti Nemčiji, kajti od Nemčije ni odvisna samo politično, temveč tudi gospodarsko. Zato je bila tudi prisiljena, pomiriti s s stališčem Nemčije v vprašanju Karpatske Ukrajine. Gotovo pa je, da bi se samo Nemčiji na ljubo Madžarska zelo nerada razšla s Poljsko, zato se madžarski tisk za zdaj omejuje samo na ugotavljanje sprememb v poljski zunanji politiki, ki jih pa niti ne odobrava niti ne obsoja. Ko se je Poljska pred časom spojila z Nemčijo proti Rusiji, je madžarski tisk označeval ta dogodek kot triumf poljske diplomacije, ki se je baje zavedala, da bi rdeče armade od tam, kamor bi nekoč prodrla, ne bilo več mogoče pregnati. Zadrege madžarske diplomacije je opazna tudi v tem, da je bila pot zunanega ministra v Berlin odgovodna na nedolžen čas.

Izprembe v nemškem časništvu

V nemškem časništvu se pripravljajo velike izpremembe, ki bodo najbrže posledica konferenc med dr. Goebbelsom, fuderjem nemškega časopisja dr. Dietrichom in predsednikom nemške novinarske zveze Amannom. Prizadevi pri izpremembah ne bodo edine uradni organi narodnosoocialistične stranke, »Germania«, ki je bila ustanovljena l. 1871, po znani Prusov nad Napoleonom III., in ki je do prihoda Hitlerjeve stranke na oblast bila glavno glasilo rimsko-katoliškega centra. Je že prenehala izhajati. Nekaj podobnega se bo zgodila s »Kreuz Zeitung«, ki je bila pred vojno naslednica Bismarckovih idej ter voditeljica pravaštna. Točnega se ne ve nič o usodi »Berliner Tageblatt«, »12 Uhr Blatte«, »B. Z. am Mittag«, »Boersen Zeitung« in »Maerkische Volks Zeitung«.

Anglija ne veruje v vojaško moč Rusije

Diplomatski dopisnik »Daily Telegrapha« je pripomnil k poljsko-sovjetski trgovski pogodbi, da je mnogo večji politični pomen te pogodbe kakor gospodarski. Politični razvoj Evrope v zadnjih mesecih je Poljski dovolj jasno pokazal, da je njena strateška pozicija nevarno oslabiljena. Ta kritični vojaški položaj Poljske se še poostreje z bližanjem Litve z Nemčijo, do katerega bo kmalu prišlo. Londonski politični krogi so prepričani, da postane Litva v najkrajšem času politično in gospodarsko vazalska država Nemčije. Razumljivo je, če se Poljska sprito teh okoliščin približuje z Rusijo. Vendar pa so londonski politični krogi zelo skeptični, v kolikor gre za borbeno sposobnost ruske armade v Evropi. Strateška pozornost Rusije je uprta na Daljni vzhod, kjer je Japonska poslala v Mandžukuo pet novih divizij.

Maribor, 4. januarja.

Slovenci smo od nekdaj taki, da smo zadovoljni s tem, da živimo, kakor da bi mogli biti goli obstoj že namen in cilj življenja. V resnici je življenje posameznika, kakor obstoj naroda, komaj pogoj za rast in ustvarjanje. Kakor mora imeti vsak človek svoj smoter v poslanstvu, ki si ga je izbral ali mu ga je usoda sama namenila, tako mora imeti tudi narod kot kolektiv. Sele izpolnjevanje tega smotra daje življenju ali obstoju vsebin in smisel.

Prav v zadnjem času slišimo vse češče glasove, ki pravijo: »Bodo v teh razmerah sploh zadovoljni, da obstajamo in da se dalje ohranimo.« To je že resignacija na vse, kar bi morali ustvarjati in k čemur bi morali kot narod stremeti, in to neprekinjeno in ne glede na čas in razmere v njem. Na tako resignacijo zdrav, resničen in samozavesten narod ne bi smel nikoli misliti. Zlasti pa se ne bi smel nikoli in pod nobenim pogojem vdati in opustiti svoja vrhovna stremjenja. Zgodovina nas uči, da smo prav zaradi te slabosti v svoji preteklosti zamudili vse trenutke, ko bi se bili lahko dvignili in da smo prav zaradi nje bili vedno le hlapiči drugih.

Ako se ozremo naokoli po Evropi in ostalem svetu, lahko opazimo, da prav v tem času in v teh razmerah mnogi narodi uveljavljajo svoja stremjenja in da od njih ne popuste nikomur in ničemu. In med temi aktivnimi narodi niso samo veliki, ampak tudi mali, nič večji kakor smo mi. Toda ti narodi imajo korajžje, ki je nam manjka. Ti narodi čisto vedno tvegajo, toda brez tveganja ni uspehov in zmag. Vsaka akcija, pa naj bo kakršna koli, krije v sebi neki tveganje in od tistega, ki jo vodi, od njegove premišljenosti, močne volje in korajžja je odvisno, koliko se ta tveganje uveljavlja ali ne uveljavlja.

Slovenskega pravnega je niz problemov, ki so mednarodnega, t. j. zunanje-političnega značaja. Ti problemi še niso rešeni, ampak predstavljajo samo provizorij. Ako pa hočemo rešiti zunanje probleme slovenskega vprašanja, je prvi pogoj, da rešimo naprej notranji problem, t. j. dokončni položaj našega naroda v okviru kraljevine Jugoslavije. O tem, kako naj se to vprašanje reši, danes ne morejo več obstajati dvomi. Kakor vsak drug narod, zahtevamo tudi Slovenci popolno spoštovanje naše narodne bitnosti in vse, kar iz tega dejstva logično samo po sebi izhaja. Prva zahteva pa je, da moremo sami odločati o svojih domačih zadevah in sani razpolagati s svojimi materialnimi sredstvi v svoj napredek in dobrobit. Položaj, v katerem moramo za vsako najmanjšo stvar, ki se pa ustvari končno le iz naših lastnih sredstev, moledevali kakor za neko miloščino, je trajno nevzdržen in za narod nečasten. Prav tako nečasten in nevzdržno je dejstvo, da se moramo z naporom vseh sil braniti tendenc, ki v svobodni državi, ki je prav tako naša kakor naših bratov, sploh ne bi smele obstajati. Takega in podobnega bi mogli navesti še mnogo z vseh področij našega narodnega življenja.

Zavlačevanje rešitve teh problemov je za nas nevarno ne samo iz notranjih, ampak tudi iz zunanjih ozirnov. To je edino realno dejstvo; vsako nasprotno mišljenje je zmotno. Najbolj zmotno med vsemi pa je mišljenje, ki ga skušajo v teh dneh širiti nekateri izmed nas, da zahteva mednarodni položaj odgovoritev reševanja teh notranjih problemov. Ne, resnica je prav nasprotna. Da ta položaj rešitve celo terja kot neizogibno nujnost, kajti le ako bodo popolnoma rešene in do konca razčiščene vse naše notranje zadeve, bomo lahko mirno in brez bojzani zrl nasproti vsem zunanjim dogodkom in razvojem, pa naj bodo kakršni koli. Zunanji nevarnosti se lahko bolj samo notranje neurejenosti in slaboten narod in pred razvojem mednarodnih sil lahko trepeteč edino država, ki zaradi svojih notranje nerešenih vprašanj nima dovolj trdne državne kohezije.

Zato terjata čas in položaj od nas prav v sedanjem trenutku največjo aktivnost pri delu za dokončno rešitev vseh notranjih narodnih in državnih problemov, da bomo mogli mirno zreti v oči vsaki eventualnosti, pa naj pride od koder koli in v kateri koli obliki. Tako eventualnost bi mogla biti za nas nevarna

Sprava v angleški vladi

NEZADOVOLJNI MLAJŠI MINISTRI IN DRŽAVNI TAJNIKI SO SE POMIRILI O VOLITVAH

LONDON, 4. januarja. Reuter poroča: V zvezi z nezadovoljstvom, ki je nastalo meseca decembra v vrstah mlajših angleških ministrov in državnih tajnikov z ministri državne obrambe zaradi prepovedi oboroževanja Anglije, sta poslala sedaj dva teh nezadovoljnejšev Chamberlainu izjavo, v kateri umikajo svojo prejšnjo kritiko, dva pa sta podala Chamberlainu izjavo, v kateri umikajo svojo daj to nesoglasje v angleški vladi od-

stranjenjo, v kolikor se je nanašalo na to četvorico. Položaj pa še ni tako jasev glede petega nezadovoljnejšega. Vendar je Chamberlain popolnoma zadovoljen z vprašanjem oboroževanja in popolnoma zaupa ministru Hore-Belishi. Ta pomiritev v vladi se spravlja glavno v zvezi s Chamberlainovim apelom na slogo zaradi bližajočih se volitev. Ali bodo volitve že letos ali šele po Novem letu, ni še popolnoma gotovo.

Kolonije še niso aktualne

NEMCIJA JE BAJE OBVESTILA ANGLEŠKO VLADO, DA V SEDANJEM ČASU SE NE NAMERAVA SPROZITI KOLONIALNEGA VPRAŠANJA.

LONDON, 4. januarja. V tukajšnjih poučenih diplomatskih krogih se zatrjuje, da je nemški poslanik v Londonu sporočil angleški vladi, da more biti popolnoma mirna glede nadaljnjih odnosov med Berlinom in Londonom, ker Nemčija v sedanjem času ne misli na uradno iniciativo glede vprašanja vrnitve bivših nemških kolonij. Obenem se tu zatrjuje, da je Nemčija obvestila italijansko vla-

do, da je ne bi mogla brez vseh rezerv podpirati pri njenih kolonialnih zahtevah nasproti Franciji. Mussolini se je, kakor se zatrjuje, vendar tudi kljub temu odločil, da bo vztrajal pri svojih maksimalnih aspiracijah. S tem je pa vzbudil kritiko generalnega štaba, ki ga je opozoril, da bi moglo zadržanje Nemčije pripeljati Italijo v težaven položaj.

Beck obišče Pariz in Berlin

PREPRIČATI SE HOČE O TRDNOSTI ZAVEZNIŠKIH IN PRIJATELJSKIH POGODB — S SOVJETSKIM ZUNANJIM KOMISARJEM SE NE BO SEŠEL

LONDON, 4. januarja. »Daily Telegraph« poroča iz Varšave, da se bo poljski zunanji minister polkovnik Beck vrnil iz Monte Carla v Varšavo čez Pariz in Berlin. Beck bo skušal priti v stike s francoskimi in nemškimi državniki, da se z njimi porazgovori o sedanjem evropskem položaju. V Parizu bo skušal izvedeti, kakšno stališče zavzema oficijelna Francija do sedanjega položaja v vzhodni Evropi in kaj misli o francosko-poljski pogodbi. Z nemškimi državniki bo razpravljal izključno v duhu nemško-

poljske izjave iz I. 1934. in o vprašanju, ki so se pojavila v zadnjem času. Kakor se zatrjuje, stoji Beck na stališču, da je nemško-poljski sporazum še vedno sposoben življenja, tudi kljub najnovejšim drugačnim dogodkom. V zvezi s tem se močno opazja tudi odločno uradno poljsko znanje vseh vesti, da se bo Beck v kratkem sešel s sovjetskimi zunanjim komisarjem Litvinovom. Iz Varšave poročajo, da so te vesti popolnoma iz trte zvite.

Priprave Združenih držav

ZDRUŽENE DRŽAVE BODO ZGRADILE OB TIHEM OCEANU TRIDESET NOVIH POMORSKIH OPORIŠČ.

NEW YORK, 4. januarja. Vrhovno poveljstvo bojne mornarice Združenih držav Severne Amerike je stavilo senzacionalno zahtevo, da se zgradi 30 novih pomorskih oporišč, iz katerih bo mogoče popolnoma obvladati Tihi ocean. Kakor poročajo iz Washingtona, razpravlja sedaj vlada o tem, da se pregrade v pomorska oporišča za bojne ladje vse važnejše tihoceanske luke, kar bo stalo več milijard dolarjev. Splošno se pa v javno-

sti sodi, da vzroki za to ne morejo biti v težnjah za varnost in obrambo, ampak da se hočejo Zedinjene države pripraviti za lastne akcije. Ozadje tej domnevi daje razmerje USA do Japonske. USA stoji na stališču, da ne morejo pod nobenim pogojem dovoliti realizacije japonskih načrtov na Kitajskem, kjer zahtevajo brezpogojno politiko trgovinsko »odprtih vrat«.

Turki se vračajo v Azijo

PO NAČRTU TURŠKE VLADE SE BO PRESELILA Z BALKANA V MALO AZIJO VSA TURŠKA NARODNA MANJŠINA, KI ŠTEJE OKOLI 2 MILIJONOV DUŠ

ANKARA, 4. januarja. Turška vlada je uspešno zaključila pogajanja z bolgarsko za dokončno izselitev Turkov iz Bolgarije v Turčijo, kjer bodo naseljeni v Anatoliji. Prva skupina, 10.000 Turkov, se bo preselila že v kratkem. Turška vlada se pogaja istočasno tudi z vladami Romunije, Jugoslavije in Albanije za izselitev svojih rojakov. V celoti gre za skoraj 2 milijona Turkov, ki bodo do zadnjega zapustili balkanske države, v katerih so bili stoletja dolgo naseljeni, in se vrnili v Malo Azijo. Vsi ti v prvotno domovino vračajoči se Turki bodo nas-

seljeni, razen manjših izjem, v Anatoliji, ki bo postala po anbarskih načrtih »vrt Male Azije«. Turčija bo pridobila s tem skoraj 2 milijona novih prebivalcev, obenem pa bo s tem tudi konec dosedanjih manjšin. Prebivalstvo Turčije bo naraslo tako na več ko 18 milijonov duš.

Chamberlainova posvetovanja

LONDON, 4. januarja. Chamberlain in Halifax se vrnejo v dni z dežele v London, kjer bosta imela važna posvetovanja pred svojim odhodom v Rim.

defi tistih, ki so zadeva naroda kot enote in celote, katerega eksistenca se ne začne ali neha z obstojem ali neobstojem, zmagajo ali porazom te ali one politične stranke. V kolikor so naši notranji problemi narodni, bodo zato obstajali vedno, dokler ne bodo rešeni, pa naj se naše strankarske razmere in sile kakor koli zasukajo ali spremenijo. Problemi, ki obstajajo na takih podlagah, se pa morajo rešiti čimprej, toliko prej še v takih časih, kakor so sedanjí

Smrtna obsodba v Mariboru

Maribor, 4. januarja.

Nekaj pred 12. uro je okrožno sodišče v Mariboru obsodilo rudarja Silvestra Kranjca, ki je umoril Korošo v Volinjaku pri Mežici, na smrtno kazen. Žena je dobila 2 meseca strogega zapora. Kokol pa je bil oproščen. Poročilo o razpravi je na zadnji strani.

Odstop japonske vlade

TOKIO, 4. jan. Japonska vlada je večeraj sklenila odstopiti. Po seji ministrskega sveta je odšel ministrski predsednik princ Konoje k cesarju ter mu sporočil odstop. Odstop je bil sklenjen po celodnevni posvetovalni s cesarjevo okolico in vmesnimi instancami, ki so demisijsko odobrile. Zelo malo je verjetno, da bi tudi novo vlado sestavil princ Konoje, vendar bo nova vlada sestavljena najbrž še danes.

Položaj na katalonskih bojiščih

LONDON, 4. jan. Poročilo generala Franca pravi, da so njegove čete izvojevale veliko bitko in zasedle 5 vasi na južnem katalonskem bojišču. Severno od reke Segre pa so zavzele strateško važno mesto Atezo. Republikansko poročilo pravi, da so čete generala Franca zavzele nekaj ozemlja, o kakšni veliki zmagi pa ne poroča. Nadalje so republikanski letalci nanadil Francove vojne ladje pri Castellonu.

Grower izpuščen?

MOSKVA, 4. jan. Reuter. Oblasti so po eni vesti izpuštile iz zapore angleškega inženirja Bryana Growerja in njegovo ženo, rojeno Rusinjo, ter ju napolile preko meje. Po drugi vesti je pa morala Angleževa žena ostati v Rusiji. Inž. Grower je znan po svojem podvigu letos poleti, ki je v Litvi najel aeroplan in odletel v Rusijo z namenom, da reši svojo ženo. Ruske oblasti pa so mu zaplenile aeroplan in ga zaprle.

ANGLEŠKI PROTEST PRI FRANCU

LONDON, 4. jan. Angleški odpravnik poslov v Burgosu je protestiral pri Francovi vladi zaradi aretacije angleškega podkonzula Goldinga iz San Sebastiana. Golding je bil podkonzul že 10 let in kot tak ne uživa diplomatskega statusa.

PROCES PROTI NIEKISCHU

BERLIN, 4. jan. Večera je se začel proces proti dr. Niekischu in njegovim 20. tovaršem zaradi priprav za zvrnitev režima. Uradno sporočajo, da so vesti tujih listov, po katerih naj bi obtoženci namestili ubiti kancelarja Hitlerja, pretirane in smešne.

ZASEDANJE AMERISKEGA KONGRESA

WASHINGTON, 4. jan. 76. kongres USA (parlament) je bil danes odprt. Popolnoma bo prečitana Rooseveltova poslanica, ki pa se ne bo tikala obrambnih problemov. Te bo Roosevelt razložil v novi poslanici drugi teden.

PALESTINCI V KAHIRI

KAHIRA, 4. jan. Ministrski predsednik Egipta je sprejel 5 arabskih voditeljev, ki so jih angleške oblasti internirale na Seyshelih ter nedavno izpuštile.

2000 ARABCEV V INTERNACIJI

JERUZALEM, 4. jan. Dva židovska posestnika sta bila ubita v bojih z Arabci. Angleške oblasti so izdale poročilo, da je sedaj v koncentracijskih taboriščih okoli 2000 Arabcev.

SOFERSKA STAVKA V NEW YORKU

NEW YORK, 4. jan. Vsi newyorški taksisti stavkajo. Prizadetih je okoli 11.000 šoferjev.

Borza. Curib, 4. januarja. Devize: Beograd 10, Pariz 11,60, London 20,47, New York 44,625, Milano 23,28, Berlin 177,50, Praga 15,175.

Vremenska napoved. Nobenih bistvenih sprememb. Ponoči jug.

Šmularska poročila

(»Putnik«, Maribor, 4. jan.)

Peca: — 3. delno pooblašeno, mirno, 100 cm južnega snega, smuka za silo. — Senjorjev dom: — 5. delno pooblašeno, mirno, 40 cm novega snega na podlagi 60 cm, smuka ugodna. — Kotlje-Rimski vrelci: — 2. zelo oblačno, mirno, 45 cm osrenjenega snega, smuka za silo. — Ribnica na Pohorju: — 2. delno pooblašeno, mirno, 20 cm novega južnega snega na podlagi 30 cm, smuka za silo.

Novice

Zamenjava poslovnih knjižic

DO KONCA LETA SE MORAJO ZAMENJATI VSE STARE POSLOVNE IN DELOVNE KNJIŽICE Z NOVIMI

Sedanje poslovne knjižice se morajo zamenjati najdalje do 31. decembra 1939. Po tem roku zgubijo poslovne knjižice, delavske knjižice ali legitimacije in druge podobne listine, ki so bile izdane do vsehga 27. septembra 1938, značaj poslovnih knjižic. Kdor bi zaposloval po 31. decembru 1939 delavca, vajenca ali nameščenca brez pravilne poslovne knjižice, zapade predpisani kazni.

Zamenjavo knjižic opravi v krajih, kjer posluje kako državno krajevno policijsko oblastvo (uprava policije, predstojništvo mestne policije ali policijski komisarjat), to oblastvo, v ostalih krajih pa pristojno občinsko oblastvo, odnosno prisilna združba obrtnikov ali trgovcev. Poslovne knjižice oseb, zaposlenih pri poveljstvih in napravah narodne vojaške sile, obnavljajo in zamenjujejo pristojni starejši takih poveljstev ali naprav. Vendar le-ti starešine ne izdajajo prvih poslovnih knjižic. Poslovne knjižice oseb, zaposlenih

žico razen podatkov, predpisanih za izdajo tudi še sumarni podatki o glavnih zaposlitvah imetnika poslovne knjižice, če so razvidni iz stare poslovne knjižice, odnosno iz drugih dokazil ali listin. Po potrebi naj zahteva občina ali ustanova podatke za novo poslovno knjižico od osrednje uprave za posredovanje dela. Pri slednji se bo namreč vodil kataster vseh izdanih poslovnih knjižic in morajo zato pošiljati osrednji upravi redno podatke o izdanih knjižicah.

Poslovne knjižice morajo imeti vsi delavci in nameščenici ne oziroma se na spol, ki so starejši od 14 let in ki dajejo svojo telesno ali duševno silo v najem drugemu proti plačilu ter učenci (vajenci), kolikor ni to službeno razmerje javno-pravnega značaja. Izvzeti od te dolžnosti so nameščenici, ki imajo položaj komercialnega ali tehničnega direktorja (upravnika ali prokurista). Vendar zmorejo tudi le-ti imeti legitimacije za nameščenice, če to žele.

V SOBOTO NOVI ROMAN:

„ZELENA SMRT“

NAROČATE „VEČERNIK“!

pri državnih prometnih napravah, obnavljajo in zamenjujejo organi, ki jih določa državne železnice generalna direkcija državnih železnic, za vse ostale prometne naprave pa ministrstvo za promet.

Poslovne knjižice izdajajo prisilna trgovska in obrtniška združenja vsem onim ki so se izučili trgovine ali obrti ali so zaposleni v trgovskih in obrtnih podjetjih; občine pa vsem ostalim delavcem in nameščenicem. Občina bo lahko izdajala knjižice samo onim delavcem in nameščenicem, ki so na njenem območju stalno zaposleni, prisilne združbe pa onim delavcem in nameščenicem, ki so se izučili odnosno so zaposleni pri delodajalcih na področju dotičnega združenja.

Pri zamenjavi in obnovitvi poslovnih knjižic se vpišejo v novo poslovno knji-

Vsi ostali nameščenici po morajo imeti poslovno knjižico kot delavci odnosno morajo v smislu pravilnika na osnovi odloka o sprejemu v pokojniško zavarovanje pri Pokojniškem zavodu dobiti na zahtevo od občine svojega bivališča in proti plačilu cene obrazca v znesku din 30.— posebne legitimacije, ki povsem nadomeščajo poslovne knjižice. Za obnovitev teh legitimacij se pobira znesek din 50.—. Ostale poslovne knjižice se izdajajo za ceno din 10.— ter veljajo za dobo 10 let. Če pa se knjižica izgubi, je plačati za obnovu isto din 10.— in din 20.— za objavo izgube knjižice. Izgubo je po občini odnosno ustanovi, pristojni za obnovitev, prijaviti javni borzi dela radi objave.

Bogato leži črte nafte pri Ptujju?

V VASI SVEČI PRI PTUJU SO ODKRILI »PREMOGOVNO KRIČ« — KOT PRAVIJO DOMACINI NAFTI

V vasi Sveča v ptujskem okraju so ljudje odkrili najdišče nafte. Ta najdišča so bila odkrita prav za prav povsem slučajno. Neki tam »išnji kramoske« je že leta 1919 pri razstreljevanju naletel na male mlake nafte, ki se je čez nabrala v jamicah. Teren je kasneje pregledal neki ameriški strokovnjak, ki je ugotovil, da

so tam velike množine nafte. Da je tam res nafta, pravi že ime te vasice, Sveča. V najstarejši dobi so Slovenci na kresno nobo zažigali nafto, ki so jo imenovali »pregmogova krič!« Umestno bi bilo, da se za najdišče nafte v Sveči pozanimajo strokovna podjetja, ki bi sebi in kraju z vrtnjem mnogo koristila.

Dve kaznovani detomorilki

ZA UMOR ŠTIRIH OTROK 27 LET JEČE

Celje, 4. jan. Včeraj se je vršila pred petimi sodniki okrožnega sodišča razprava proti 18-letni Anici V. in 23-letni sestrji Mariji V. V začetku oktobra je poročal »Večernik« o zločinu brez primere, ki so ga odkrili konjski orožniki in naprtili služkinji Anici kar 6 umorov otrok, starih od treh tednov do šestih mesecev. Naš list je poročal, da je Anica umorila otroke na ta način, da jih je stiskala preko trebuha, ker so jokali in iz sovraštva in maščevanja do gosposlin, dva otroka svoje sestre pa zato, ker bi jih morala rediti. Državno tožilstvo je obtožilo Anico V. štirih umorov in sicer, da je 21. okt. 1937 na Planici pri Zrečah usmrtila na Padeškem vrhu v občini Zreče šest mesecev starega Mirka Višnjara in 13. maja lani 3-letnega Ivana Višnjara, oba sestrična otroka; da je usmrtila 5. nov. predlani v Koritnem v opoltniški občini 4 mesece

stare Vetrhi Marijo, vse s stiskom čez trebuh in 22. sept. lani na Padeškem vrhu v občini Zreče 4 mesece starega Mirka Črešnjara s tem, da mu je s komolcem zdrobila lobanjo. Ta zadnji zločin je bil odkrit in oblasti so potem odkrile še ostale zločine, ko so se pozanimale za dekletovo preteklost. Tožilec je obtožil še njeno sestro 23-letno Višnar Marijo, ker je nagovorila Ano k umoru svojih dveh otrok.

Drobn in komaj 18-letna Ana je oklevala priznala očitane zločine in kazala znake neklih duševnih kompleksov, ki bi jih mogel razvozlati morda le daljši psihiatrov studij. Njen pogled je moten in odsoten. Živela je v težkih razmerah in prav tako njena sestra. — Po tajni razpravi je senat razglasil obsodbo: V. Ana je obsojen na 12 let robije in Marija na 15 let robije. Vložili bosta priziv.

Razburljiva aretacija vlomilca Cirkovnika

Celje, 4. jan. Včeraj dopoldne so prišli v Celje štorski orožniki, da jim sodišče »posodi« Kovača Antona, o katerem smo že obširno poročali. V Razlagovi ulici pa sta narednik Letig in kaplar Vlaisavljevi zagle-

dala sumljivega moškega, v katerem sta zgolj po osebnem opisu spoznala 34-letnega že 14 krat kaznovanega Cirkovnika Kurolo, rojenega v Nemčiji in pristojnega v Koze. Eden izmed orožnikov je moza, ki ga je videl prvič, poklical:

»Cirkovnik, pridite v vežo.« Mož se je res odzval in sledil orožnikom v neko vežo. Tam mu je nastavljen eden puško, drugi ga je ukenil v verige in predala sta ga okrožnemu sodišču, ki ima proti Cirkovniku že sestavljeno obtožnico radi cele vrste tatvin in vlomov. — Včeraj so do popoldneva vodili štorski orožniki po svojem okolišu Kovača Antona, ki priznava le zločine, ki so mu dokazani. Osumljen je, da je odnesel trgovcu Kranjarju v Slančah blaga za 20.000 dinarjev, v Bukovžlaku delavcu Teichmeistru oblek za 3500 din in več tatvin v Čretu in Tehariju.

Paberkli iz Ljutomer

Ljutomer je metropola Prlekije, središče vinskih gor. Ko se sprehajam po prijaznem mestecu, se čudim, da ni nikjer nobene nove stavbe. Ne morem razumeti, da v kraju, kjer je središče vinske trgovine, gradbeno gibanje spi. V dolgi vrsti let so zgradili komaj pet, šest novih hiš. Kraj je pripraven za razvoj kakšne industrije, ker so dani vsi predpogoji. Toda Ljutomerčani so nekam ljubosumni proti vsaki novotariji in jo že vnaprej odklanjajo. Neki industrijalec je nedavno hotel urediti v nekem poslopu ob Ščavnici svojo podružnično tovarno. Seyeda bi to koristilo mestu in delovnim močem, ki bi dobile zaposlitev. Vrh tega pa je podjetje domače iz Prekmurja. Toda Ljutomer je iniciativnost odklonil. Čudil sem se tudi, da prodajajo Ljutomerski gostilničarji vino po 16 dinarjev in še dražje liter, ko bi človek pričakoval, da bo vsaj v Ljutomeru dobil Ljutomerčana ceneje. Je pa baš obratno. V Mariboru in v drugih mestih je to vino precej ceneje kot v vinskem kraju samem.

o. iz banovinske službe. Premješena sta dr. Avgust Spacapan iz banovinske bolnišnice v Novem mestu v bolnišnico v Celju, iz Celja pa dr. Marija Bregant v bolnišnico v Novem mestu. Premješčen je tudi zvančnik Ivan Trejtag od okrajnega načelstva v Črnomlju k okrajnemu načelstvu v Ptujju, zvančnik Ivan Berdon pa iz Ptujja k okrajnemu načelstvu v Črnomlju.

o. Prelmenovanje ljubljanskih kolodvorov. Ljubljanski glavni kolodvor so odslej uradno naziva Ljubljana, gorenjski kolodvor je Ljubljana-Siška, dolenski kolodvor pa Ljubljana-Rakovnik.

o. Žrtve materinstva v Kranju. V Kranju je postala žrtev materinstva zdravnikova soproga Berta Demšarjeva.

o. Odlikovan je z redom sv. Save III. stopnje ljubljanski vseučiliški profesor dr. Balduin Saria.

o. Slov. Konjice. Občni zbor Dravinske podružnice SPD je v soboto, 14. jan., ob 20. v Narodnem domu.

o. Slovenska Bistrica. Na praznik, 6. jan., ob pol 4. se vprizori v Slomškovem domu narodna igra Franceta Bevka »Kajne«.

o. Vlak ga je povozil. Blizu Cirkovcev na ptujski progi je večerni vlak povozil delavca Josipa Medveda, ki je hodil po progi. Lokomotiva mu je odrezala desno nogo. Mož je bil na mestu mrtev.

o. Slovenješki vlom polasjen. Če pred dnevi smo poročali o aretaciji cigana Alojza Gartnerja, ki so ga iz Cella prepeljali v Maribor. Cigan je ponujal v nakup dragoceno zlato zapestnico. Preiskava je ugotovila, da je zlatina last: Angele Margareteljeve iz Slovenjgradca, pri kateri je bilo nedavno vlomljeno in ukradeno za 30.000 dinarjev nakita. Gartner je izdal še več drugih ciganov, ki so sodelovali pri vlovu.

o. Pravo močvirje so postale celjske ulice in ceste. Letos je občina izdala za socialno skrbstvo prav malo in ni niti najela delavcev, da bi spravili s cest sneg. Ko je potegnil lug, se je sneg stopil in Celjani brozjali po vodi. Le kaj si mora misliti o skrbi za naše mesto tuje, ki se pri izhodu s kolodvora ne more umakniti decimetru globoki mlakuži?

o. Vode naraščajo. Savinja in njeni pritoki danes še vedno naraščajo. Delo v gramozni jami počiva in prav tako vsa druga dela v strugi Savinje. Če bo to vreme trajalo še naprej, se obetajo povodnji.

o. Desno roko si je zlomila v zapetju pri padcu Skočnik Marija, zasebnica v Rečič ob Savinji. Levo roko v rami posestnikov sin Jekl Ivan iz Zadobrove pri Skotji vasi.

Pažnja Vas varuje razočaranja

Zato že pri nakupu Aspirin tablet pazite na »Bayer«-jev križ, kajti brez tega znaka ni Aspirina.

ASPIRIN

TABLETE

Oglaš. reg. pod št. brojem 32608 od št. XI. 1936.

n. Nazadovanje rojstev v Osiški. Stevilo rojstev v Osiški stalno pada. Lani se je rodilo samo 206 otrok, pred 10 leti 327, pred sto leti pa 217 otrok, to se pravi, da je lani bilo manj rojstev kakor pa pred 100 leti.

n. Skavtski dom na Jahorini. Skavti drinske župe bodo na Jahorini zgradili planinski skavtski-smučarski dom. Tam dom bo služil vsem skavtom iz naših države.

n. 140 milijonov tobačnih sadik je odobrila monopolna uprava v primorski banovini. Lani je bila približno ista količina tobačne kulture.

n. Tovarna cementa »Split« nehala obratovati. Te dni je prenehala obratovati znana tovarna cementa »Split«. S tem je izgubilo okoli 700 delavcev zaposlitev. Tovarna utemeljuje svojo odločitev s tem, da so skladišča polna cementa.

n. Izvoz našega aluminija na Japonsko. Te dni je italijanski parnik odpeljal iz šibeniške luke 12.000 ton našega aluminija za Japonsko.

n. Obrtniki so odprli svoj kino. V Pavlovu v Slavoniji so se obrtniki osamosvojili celo v pogledu kina. Pred dnevi so odprli lasten kino, ki zelo lepo uspeva.

n. Državni grb iz semenja. Banjalški narednik vodnik Mehmed Omanović je sestavil državni grb iz najrazličnejših semen. Nenavadni in zelo lepi grb je Omanović poslal mlademu kralju v dar.

n. Smrtna obsodba. Kasacijsko sodišče je obsodilo na smrt na vešalih kamnoseškega pomočnika Stanimira Šešića, ker je posilil 8-letno deklico in nato ubil še njeno mater. Obsojenec je star šele 23 let.

n. V najhujši zimi se kopa v Donavi Sima Crnjanski iz Beograda. Vsak dan, pa naj bo še tako hud mraz, se mož »hladi« v valovih ledeno mrzle Donave. Okoli kopalca se zbere vsakokrat množica radovednežev.

n. 80 ločitev zakonov v Karlovcu. Statistika pravi, da je bilo lani v Karlovcu ločenih 80 zakonov. Dosele že dolgo ni bilo toliko ločitev. V celnem Karlovcu se je rodil samo en nezakonski otrok.

n. Železničar dnevničar na svoje stroške zgradil kočjo beračič. Nenavaden primer plemenitosti je pokazal železniški dnevničar Ostoja Vasović iz Gostivarja. Že več let je pred njegovo hišo na travniku bil razpet šotor, v katerem je poleti in pozimi stanovala stara beračica Persida Mitrovičeva s svojo malo vnukinjo. Ker je Vasović videl, kako reva trpi, je na lastne stroške zgradil ubogi ženi berno kočico, tako da ima reva vsaj človeka dostojno streho. Pač redke primer človekoljubja.

»Prosim, samo nohenih nepotrebnih surovosti, gospod!«

Maribor

Pred gradnjo meljskega mostu

KJE BO SLA CESTA, KI BO VODILA ČEZ NOV MOST?

V četrtek bo zadnji sestanek zainteresiranih posestnikov, ki bodo odstopili svoja zemljišča za gradnjo nove državne ceste Maribor-Pobrežje-Tezno-Ptuj. Doslej je že 17 posestnikov privolilo v odstop zemljišč, jutri bodo v pobeskih občinskih uradu pogajanja z zadnjimi desetiimi posestniki. Od 27 posestnikov bo več ko polovica posestnikov odstopila dele zemljišč brezplačno, ostali pa zahtevajo kompenzacijo v obliki zgraditve novih hiš namesto onih, ki jih bo morala občina podreti.

V zvezi z gradnjo meljskega mostu bodo zgradili novo državno dovodno cesto k temu mostu. Ta cesta bo izpeljana od križa pri Kovčičevih pekarni na Teznu, nato po Stražunu, kjer bo zavila v Nasipno ulico pri železniškem viaduktu na Pobrežju. Nova cesta se bo nadaljevala po Nasipni ulici do številke 14, nakar bo krenila na levo do novega meljskega mostu pri gostilni Weber. Ta državna ce-

sta, ki bo vezala Maribor preko Pobrežja in Teznega s Ptujem, bo 10 metrov široka. Za enkrat bodo morali podreti 3 gospodarska poslopja in eno stanovanjsko hišo. Podrti bodo tudi stare hiše pri Kovčičevih pekarni na Teznu. Svet bodi Pujsko cesto bodo zasuli in zavarovali z opornim zidom. Opisana cesta bo slej ko prej glavna državna cesta, ker je v načrtu opustitev Tržaške ceste, ki ne bo več državna. Glavna zveza bo potem Ptuj-Tezno-Pobrežje-meljski most-Maribor.

Tako smo v vprašanju gradnje meljskega mostu prišli zopet korak naprej. Prva predela se bodo že prihodnje leto pričela. Zanimivo je, da akcija za gradnjo tega mostu ni nova. Že leta 1905, je bil na pobeski občini prvi sestanek, na katerem so razpravljali o novem mariborskem mostu. Leta 1907, je bila odposlana prva prošnja za gradnjo tega mostu na deželni zbor in v dunajski parlament.

Roparski napad na 13 letno deklico

Včeraj popoldne je šla 13-letna Dora Vrbanič s Pobrežja v mesto, kjer bi morala plačati neki račun. Na Pobrežju cesti se je dekletu pridružil neznan mladenič in jo prosil, naj mu pomaga za nagrajo 10 dinarjev pri prenosu jabolčja z Meljskega hriba. Dora je to privolila in odšla s neznanecem. Ko sta prišla nad Tri ribnike, je neznanec vrzel Doro na tla, ji zamašil usta s cunjto ter ji pomolil cunjto, ki je bila kloroformirana, tudi pod nos. Deklica je bila takoj oamamljena in ni vedela, kaj se z njo godi. Ko se je osvestila, mladenič ni bilo več. Pogrešala pa je tudi svojo ročno torbico, v kateri je bilo 24 dinarjev. Roparski napad je prijavil policiji.

Tat odnesel 35.000 dinarjev

Včeraj je ves preplašen prihitel na policijo tkalski mojster Šer iz Tvorniške ulice in prijavil, da mu je neznan tat odnesel ročno blagajno, v kateri je bilo 35.000 dinarjev. Ročno blagajno je Šer hranil v spodnjem predalu uvalne mize. V blagajni je bila tudi ročna torbica mojstrove žene. Ko je gospa Šer hotela vzeti svojo torbico, je prestrašena opazila, da blagajne ni več. Zanimivo je, da je bila poleg blagajne listnica z denarjem in mnogo zlatnine, katere pa storilec ni odnesel. Policija je takoj uvedla najstrožjo preiskavo.

m. Nova profesorja. Profesorski izpit sta napravila v Ljubljani supletna mariborske klasične gimnazije Marjan Ažbe in France Štrukelj.

Kultura

Književnost karpatskih Ukrajincev

Usoda karpatskih Ukrajincev, je podobna usodi mnogih slovanskih drobcev, o katerih so se bili dolgi boji med posameznimi slovanskimi narodi, da v teh bojih nazadnje niti sami niso več vedeli, kaj prav za prav so. Za časa madžarske nadvlade so karpatskim Ukrajincem zatrpavali, da so Rusi. S tem so jih odepili od Ukrajincev (Rusinov) v Galiciji in prepredili, da bi iskali pri njih stikov in opore. Po priključitvi k CSR so se razdelili sami v dve skupini: rusko in ukrajinsko. Bili so celih 20 let medsebojni boj za dokončno narodno opredelitev in se posluževali izmenoma ali tudi istočasno v različnih krajih bodisi rusčine, bodisi ukrajinsčine. Šele najnovejši prevrat je odločil ta dolgotrajni in škodljivi boj v korist ukrajinsčine in ukrajinske narodnosti, kar je edino pravilo. Kajti kaj naj bi počel ta drobec pod Karpati, ako bi se dokončno odločil za rusko narodno orientacijo in ruski jezik, ko ga od ruskega ozemlja ločijo sto in sto kilometrov široke pokrajine Ukrajincev?

Ta razdvojenost, ki jo je ustvarjala neodločena narodna in jezikovna opredelitev, je povzročila, da je bil ta slovanski drobec pod Karpati dolga sto-

letja in vse do l. 1918. kulturno netvoren. Nad 700.000 karpatskih Ukrajincev ni imelo pred prevratom ne svojega solstva ne slovstva. Skoraj edina inteligenca so bili uniatski duhovniki in edina literatura je bila nabožna. Ukrajinska književnost se je pričela razvijati šele po prevratu, a še vedno v dveh smereh, ruski in ukrajinski. To dejstvo je ustvarjalo tej mladi književnosti še večje težave, kakor so obstajale že itak zaradi številne sibičnosti. Pisatelji, izključno duhovniki, učitelji in uradniki, od katerih ni še sedaj nobeden starejši od 40 let, večinoma niso našli založnikov in so morali svoja dela zato zalagati sami. Našli pa skoraj tudi niso odjemalcev knjig, kajti inteligence je bilo malo, a preprosto ljudstvo je ali nepismeno ali pa za slovstvo brez zanimanja.

Šele v najnovejšem času so se pojavile v Karpatski Ukrajini prve založbe in pričela se je malo intenzivnejša književnost, ki pa kaže kvalitativno lep napredek. Izkazalo se je, da more ta duhovno spočiti narod dati iz svoje sredine pomembne umetnike lepe besede. Nove, urejenejšje razmere s končno ukrajinsko jezikovno in narodno orientacijo, bodo ne-

m. Mariborska podružnica Zveze absolventov kmetijskih šol ima svoj obični zbor v nedeljo, 8. t. m., ob 9. dop. v Cambrinovi dvorani.

m. Gospa, ki se je 29. decembra peljala z dopoldanskim vlakom proti St. Ilju in je bila v istem kupeju kakor kaplan g. Anton Cafuta od sv. Magdalene v Mariboru ter je v Cirknici izstopila, in gospod, ki se je takrat vozil v istem kupeju do St. Ilja, se naprošata, da sporočita svoja naslova magdalenskemu župnemu uradu.

m. Nočni razgrajči razbili hišo. V noči na ponedeljek je šest ponočnjakov napadlo hišo posestnika Ivana Gaubeta v Pekrah. Razbili so vsa vrata, strli 29 šip, demolirali vrtno ograjo in okenske okvire. Sebe, ko so prišli orožniki, so razgrajči pobegnili. Enega so prijeli. Aretiranec je izdal svoje tovariše.

m. Požar. V Hotinji vasi je zgorela stanovanjska baraka delavca Martina Vigece. Ogenj se je razširil tudi na sosednje, še nedograjeno stanovanjsko poslopje, ki so ga gasilci s težavo rešili pred ognjem. Požar je napravil okoli 10.000 din škodo.

m. Opozorilo avtomobilistom. Mestna policija opozarja avtomobiliste, da zmerneje vozijo in tako pokažejo obzirnost do pešcev, ki jih motorna vozila oškropljujejo s snežno brozgo.

V. PRIMORSKI PLES

7. januar

Narodni dom

m. Poštni voz in ptujski avtobus sta na dovoznici cesti h kolodvoru trčila. Svetilka poštnega voza je na avtobusu razbila šipo, druge škode pa ni bilo.

m. Koliko samomorov in nenadnih smrti je bilo v Mariboru? Preteklo leto je v mestnem okolišu izvršilo samomor 11 oseb. Največ samomorov je bilo marca in oktobra. Lani je nenadno umrlo 20 oseb.

m. 306 ukradenih koles. Lani je policija posredovala v 306 primerih tatvine kolesa. Pri tem so vštete tudi kolesarske tatvine iz okolice.

m. Nesreča v tovarni. V tukajšnji tekstilni tovarni Zelenka & Co. se je včeraj ponesrečil tekstilni praktikant Milan Klemenčič. Pri čiščenju stroja mu je valjar zmečkal prste na desni roki. Poškodovanca so prepeljali v bolnišnico.

m. Žrtve žeparja. Perici Ivani Marken iz Studencev je neznan tat ukradel denarnico, v kateri je imela 70 dinarjev gotovine.

m. Okradena Gradčanka. Na Silvestrov večer je izginil iz garderobe nekega tukajšnjega hotela plašč s krznom Rozi Pradi iz Gradca. Tatvina je prijavljena policiji.

m. Nesreča pri sankanju. Včeraj se je pri sankanju na Piramidi ponesrečil 11-letni dijak Karl Uličnik in si zlomil levo roko. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico.

dvoimno ustvarile trdnjšo podlago za nadaljnji razvoj, zato moremo pričakovati, da bo dala ta najmlajša slovanska literatura že kmalu prve pozitivne stvaritve.

ZAKLJUČNA ŠTEVILKA »OBZORJE«

Za Novo leto je izšla 12., zaključna številka prvega letnika mariborske revije za leposlovje, umetnost in publicistiko, kateri je priloženo tudi vsebinsko kazalo. Pesmi sta prispevala Branko Rudolf in Cvetko Zagorski. Rudolf si ustvarja polagoma svoj stil, pesem Zagorskega »Srečnik Kosovelu« pa razodeva se sugestivno vzorci, ki so jo inspirirali. Glavni prozaist »Obzorje«, Ivan Potrč, je napisal novelo »Andreševih pet«, nadaljevanje sijezev, ki so mu najbolj pri srcu. Dr. A. Slodnjak se je oddolžil s krajšim esejem spomnu 20. obletnice smrti Ivana Cankarja, dr. Tine Debeljak je pa orisal pesniški lik češkega mojstra vezane besede Josefa Hore ter dodal še dva prevoda njegovih pesmi. Jože Kerendčič je zaključil svojo studijo »Zemljiški odnosi v Jeruzalemskih gorah« in nam preskrbel s tem gradivo, ki go dobro služijo spoznavanju naših gospodarstev in socialnih razmer na deželi. V »Ocenah« ocenjuje dr. V. Kraljger Mörndorferiove »Slovensko vasa«, dr. I. Dornik pa Gosarjevo »Gospodarstvo po

* Hotel »Orel« ima na sv. Tri kralje ob 5. uri jutraj odprt. Vabi na kiso in golaže juho. Vsako soboto in nedeljo koncert.

* Rosita Altea Chanson Hispano Maures v Veliki kavarni.

* Zdrženje mesarskih in klobasičarskih mojstrov v Mariboru obvešča člane, da je uradna pisarna odslej v Vetrinski ul. 11/1. Uradne ure v ponedeljek in četrtek od 12. do 13. ure.

* Mesnice so v petek, dne 6. t. m., ves dan zaprte in ker se tudi pri stojnicah na trgu ne bo prodajalo mesa, se cent. občinstvo naproša, da oskrbi nakup mesa in mesnih izdelkov že v četrtek.

»Zelena smrt«

Nočna lekarniška služba: lekarna sv. Arel, Glavni trg. tel. 20-05; Magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22-70.

Kino

* Grajski kino. Samo tri dni veliki ljubavni film »Večerna elegija«. Lil Dagover. Pride: »Nanone«.

* Esplanade kino. Danes zadnjič opera »Pesem pomladi«. V četrtek »Nesmrtna pesem« (Sveta noč, blažena noč).

Union kino. »Poslednji voz iz Madrida«, najbolj aktualni film sedanjosti. Film svetovnega slovesa.

Mariborsko gledališče

Sreda: Zaprto.

Četrtek ob 20.: »Vse za šolce«. Red C Petek ob 15.: »Pokojnik«. Znižane cene. Ob 20.: »Aida«.

Sobota ob 20.: »Prevara«. Zadnjič. Znižane cene.

Sv. Trije kralji na mariborskem odru prinese dno predstav: popoldne se ob znižanih cenah — zadnjič za okoličane — vprizori zabavna Nušičeva komedija »Pokojnik«, zvečer pa se ponovi tudi za nedeljsko publiko veličastna Verdijeva opera »Aida«.

Naporočamo Vas

da naročite Male oglase za naš list v upravi »Večernika« (Kopališka ul. 6) ali v poslovalnici (Aleksandrova c. 13) vsak dan najkasneje do 9. ure dop.

Za soboto

pa prosimo, da naročite Male oglase že v četrtek

dopolodne ali popoldne, ker za Male oglase, naročene šele v soboto dopoldne radi prejšnjega zaključka lista žal ne moremo sprejeti jamstva, da bodo priobčeni po želji cenjenih naročnikov.

Uorava »Večernika«

načrtu, njegove naloge in probleme. — Prvi letnik »Obzorje« sta uredila dr. V. Kralj in dr. I. Dornik.

k Ivan Albreht: Eros inferi. V Ljubljani je izšla za Božič najnovejša pesenška zbirka Ivana Albrehta, »Eros inferi«, ki vsebuje 31 pesmi na 48 straneh osmerke. Pesmi so zadnja pesnikova razvojna stopnja in homo o njih na tem mestu še spregovorili.

k Dejanje. Ljubljanska leposlovna in kulturna revija »Dejanje«, ki jo izdajajo nekdanji sodelavci »Doma in sveta«, je z 10. številko zaključila svoj prvi in stopa v prihodnjem v drugi letnik. V zaključni številki zaslužijo posebno pozornost sodobno aktualni in pereči »Zapiski na robu«, ki jih je prispeval dr. Andrej Gosar. Ob njih je vreden omenbe tudi Jožeta Zemljaka esej »Boj za demokracijo«. Beletirja ni na enak višini. Ostali deli izpolnjujejo dokumenti, pregledi n. ocene.

k Zbrana dela Antona Radiča. Dr. Maček in Rudolf Herczeg sta izdala ob koncu lanskega leta zadnjo knjigo »Sabranih dela dr. Antuna Radiča«, brata Stjepana Radiča in ustanovitelja hrvatske kmečke ideologije. Celotno delo obsega 18 knjig, od katerih ima vsaka 300 do 400 strani. Dela stanejo 600 din. na častniškem papirju pa 175 din.

Gospodarstvo

Kriza lesnega izvoza

IZVOZ NAŠEGA LESA SE JE ZMANJŠAL, OBČUTNO JE NAZADOVAL ZLASTI IZVOZ V ANGLIJO IN ITALIJO

Najvažnejša tržišča za naš les so kili-
rinske države: Italija, Nemčija, Madžar-
ska in Grčija. Te države so leta 1937
uvozele 63% našega celokupnega izvo-
znega lesa. Zaradi pomanjkanja lesa do-
ma, zaradi bližine in stalnih trgovskih
zvez z Jugoslavijo so te države nabav-
ljale pri nas velike količine lesa in se
doslej v tem oziru ni nič spremenilo.
Spremenilo se je le to, da so postale kili-
rinske države. Zato gre težnja Nemčije
za tem, da si nabavi čim več lesa v Ju-
goslaviji, kateri ni treba plačati v de-
valvi nego z blagom v kilingu.

V času konjunkturalne krize 1936-37,
ko Italija ni mogla dobiti zadostne mno-
žine mehkega lesa v severnih državah,
v Švedski, Finski in Rusiji, ga je poiska-
la v Jugoslaviji, ki ji ga prej ni dobav-
ljala.

Danes, v dobi slabe konjunkturalne, so ti
odnosi za Anglijo padli na prejšnjo raven.

Ostala tržišča svobodnih deviz na oba-
la Sredozemskega morja: Maroko, Al-
žir, Tunis, Egipt, Palestina in Sirija so
tudi nekoliko popustila in to zaradi ostre
konjunkturalne severnih držav, ki so ob-
čutno znižale svoje cene. V malem obsegu
se to opazja tudi v Argentini, važnem
tržišču za jugoslovanske iglavce.

Trd les ima dve glavni vrsti, hrast in
bukve. Francija je bila prej važen kupec
naše boljše hrastovine. Danes velja tam
na tem področju sistem avtarke. Fran-

cija je šla še celo korak dalje ter je že
pričela konkurirati jugoslovanski hrasto-
vini na sosednjih tržiščih Belgije in Ni-
zozemske. Značilen primer za to je dejstvo,
da na zadnji veliki licitaciji hrastovih
pragov jugoslovanske trdnice niso bile
upoštevane, pač pa je vso dobavo pre-
vezela Francija. V naših lukah leži okoli
250.000 hrastovih pragov, namenjenih
Belgiji, ki jih pa ne more prevzeti, ker
dostavlja Francija svojo hrastovino.

Anglija je uvozila les približno isto
množino hrastovine kakor lani. Vidi se,
da je splošna kriza na tržišču lesa priza-
delo tudi hrastovino, kar se očituje po
tem, da so celo kili-rinske države zmanj-
šale uvozne količine. Nemčija za 30%,
Italija pa za 50%.

Bukovina je že več let, to je od za-
četka španske državljanske vojne, v ka-
tastrofalnem položaju. Španija, ki je prej
bila glavni kupec naše bukovine, je se-
daj popolnoma odpovedala. Anglija je le-
ta 1937. uvozila 80.000 m³ bukovine lesa
iz Jugoslavije, letos pa v prvih devetih
mesečih vsega samo 38.000 m³.

Nemčija sploh ne kupuje bukovine. Ita-
lija, ki je lani vzel od nas skoraj 40.000
m³, je letos kupila v prvih devetih me-
sečih samo 18.000 m³ naše bukovine.

V ilustracijo gornjih navedb navajamo
statistiko, ki kaže razvoj našega izvoza
lesa od januarja do novembra v primeri
z lanskim istočasnim izvozom:

Januar — November:		1938.		1937.		+ ali —	
		Tone	Mil. din	Tone	Mil. din		
Argentinitija	34.832	34,2	40.492	37,6	— 5.660	—	3,4
Anglija	91.976	111,8	184.018	214,0	— 92.042	—	102,2
Grčija	57.859	41,4	57.059	41,6	+ 800	—	0,2
Italija	249.581	170,4	290.773	216,5	— 41.192	—	46,1
Madžarska	106.654	63,0	119.665	73,2	— 14.011	—	10,2
Nemčija	173.564	186,8	119.174	147,6	+ 54.390	—	39,2

Iz statističnih podatkov je razvidno,
da je porasel le izvoz v Nemčijo, dočim
je izvoz v Italijo in zlasti Anglijo silno
nazadoval. Naš izvoz se je, razen izvo-
za lesa, nekoliko okrepil, zato bi bilo tem

g. Nova železniška tarifa za prevoz
blaga med Bolgarijo in Jugoslavijo bo
stopila v veljavo 1. februarja.

g. Ameriška zunanja trgovina se je v
preteklem letu precej zmanjšala. Od 3025
milijonov dolarjev je padla na 2825 mili-
jonov dol.

g. Angleški gospodarstvenik v Slove-
niji. Danes je prisel v Ljubljano odpo-
slanec londonske trgovske zbornice z.
Stewans, ki bo v razgovoru s slovenski-
mi gospodarstveniki proučil možnosti
gospodarskega sodelovanja.

g. Za uvoz živine iz Madžarske je
Nemčija znatno zvišala dosedanj kontin-
gent, in sicer na 40.000 glav živine.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana, Amsterdam
2392,20—2430,20, Berlin 1769,82—1787,88,
Bruseli 740,75—752,75, Curih 995—1005,
London 203,90—207,10, New York 4380,50
—4440,50, Pariz 115,20—117,50, Praha
105,75—152,25, Trst 231,70—234,80.

Effekti. Zagreb, Drž. papirji: vojna
škoda 468—471, 4% sev. agrarij 58,50—
95, 4% agrarij 61,50—62,50, 6% dalm.
agrarij 88,25, 6% begl. obv. 89,50, 7%
stab. pos. 97—98, 7% inv. pos. 99,50—
100, 7% Blair 98,62, 8% Blair 96 d. Del-
nice: PAB 225 d., Narodna banka 7500,
Istis 31, Trbovlje 181—182.

no, pa so se tudi v nasprotnem taboru
izcimile iz duševne potrtosti škodljive
sile, ki so dušile duha, pogum in voljo.
Odpornost je slabela, nekateri sta se to-
tila celo obup in bolezen.

Najplivnejši in najagilnejši voditelj
ponemčevanja dr. V. ni več šel iz svoje
hiše. Res je bil bolehen že prej, a izve-
del sem po zanesljivih osebah, da mu je
izid svetovne vojne strl življenje in mu
je sklonila glavo pretresljiva novica, da
hodi pred njegovo hišo slovenska narod-
na straža. Kmalu po prevratu je umrl. Iz
istih vzrokov se je v obupu zaprla v
svojo hišo gospa Th., ki je bila prevec
vneta za nemški Schulverein. Po ves-
dan je prebila prostovoljno samoto v
svoji sobi, pozno po noči, okrog polnoči,
pa so jo večkrat videli, da hodi s sve-
tilko v roki okrog svoje hiše. Tudi o
njej sem izvedel, da je bila zaradi nepri-
čakovanih vesti telesno in duševno po-
polnoma zrušena. Tudi ona je nekaj me-
secev po narodnem prerodu umrla. Nad-
učitelj G. S. je bil tako presenečen in
zbegan zaradi nenavadnih sprememb, da
je skesano prosil odpuščenja v pismu,
katerega je naslovil in poslal g. Verstov-
šku v župnišče, ko je bil ta tam na ob-
isku in posvetovanju. Odkrito je priznal
izpovedal vse svoje grehe do naroda,
katerega se je izneveril. Obljubil je, da
hoče vso škodo popraviti. Toda nikdo
mu ni več zaupal.

Sport

Termini za zimski pokal

Definitivni termini za zimski cup so
določeni. V dosedanjih predtekmovanjih
so se za tekmovalce kvalificirali Bata,
Slavija (O) in Radnički iz Kragujevca,
sedaj bodo pa vstopili v tekmovalce tudi
ligaši razen Slavije (V) in Concordia (Z).
Tekme se bodo vnaprej odigravale v
dveh zonah, zapadni in vzhodni. Zapadna
zona začne igrati na praznik 6. t. m.; na
sporedno so tekme HASK:Slavija in Con-
cordia:Bata v Zagrebu, Hajduk:Split v
Splitu in Ljubljana:Gradjanski. Povratno

tekme bodo 15. jan.
Prihodnje nedelje nastopijo nato tudi
tekmovalci vzhodne zone: Jedinstvo:
Sparta v Beogradu, Slavija:BSK v Osl-
jeku, Gradjanski:BSK v Skoplju in Rad-
nički:Jugoslavija v Kragujevcu.
V četrtinskem finalu bodo igrali: zma-
govalec BSK:Slavija in zmagovalec Je-
dinstvo:Sparta ter zmagovalec iz tekem
Jugoslavija:Radnički in Gradjanski (S):
BASK.

Državno prvenstvo v hokeju

Kljub nenadni izpremembi vremena so
prireditelji državnega prvenstva v ho-
keju na ledu optimistično razpoloženi,
ker pričakujejo zopet padeč temperature,
dosedanji jug pa se drsalski hokej ni
pokvaril. Priprave za tekmovalce se
zato s polno paro nadaljujejo. Moštva
bodo igrala po prvotno določenem raz-
poredju. V četrtak zvečer nastopita ob
19.30 HASK in Lirija, ob 20.30 pa ZKD
in Maraton. Drugi dan dopoldne ob 9. se
srečata premaganka, nato pa zmagoval-
ca prvega dne. Kot zaključna tekma pa
bo srečanje med reprezentanco Ljubljane
in Zagrebu, ki velja tudi kot izbirna tek-
ma za sestavo reprezentance, ki nas bo
zastopala na svetovnem prvenstvu v
Svici.

NESPORTEN ZAKLJUČEK SPENGLER-
JEVEGA CUPA

V finalni tekmi za Spenglerjev pokal
v Davosu med EHC Davos in LTC iz
Prage je prišlo pri stanju 1:0 za doma-
čine do nesportnih izgovorov, ki so se
končali z odstopom češkega moštva, ki

tudi pozneje ni hotelo nadaljevati igre,
ko ga je k temu telefonsko pozvala nje-
hova zveza iz Prage. Na ta način so se-
veda Švicarji postali zmagovalci turnirja.
Göta iz Stockholma je zmagal nad ox-
fordskimi študenti 17:0 (6:0, 5:0, 6:0) ter
zasedel tretje mesto. Končni plasman: 1.
EHC Davos 8 točk, 2. LTC Praga 6,
3. Göta 4, 4. SC Curih 2, 5. Oxford 0
točk.

s. Miran Cizeli, večkratni prvak
MZSP-c, je bil pozvan, da se udeleži ofi-
cinalnega treninga v smuku in slalomu v
vrhu sestave državne reprezentance za
svetovno prvenstvo v Zakopanah.

s. Ljubljana in Gradjanski sta se spo-
razumela, da jima sodita tekmi za zimski
pokal ss. gg. Macoratti in Podupski, prvi
v Ljubljani, drugi v Zagrebu.

s. Donald Budge bo danes prvič nasto-
pil kot profesionalni proti Vinesu. Za
srečanje vlada po celem teniškem svetu
veliko zanimanje. Vines ima prednost v
terenu, ki ga je vajen, večje izkušnje in
stoletno mirnost. Budge pa je zato večji
borer z veliko izdržljivostjo. Zato se izid
borbe vsestransko smatra za negotov.

Prihodnjo soboto bomo začeli prebčevati napet detektivski roman

Elaina Hamiltona

»ZECENA SMRT«

Roman iz sodobnega življenja pridobitnih in umetniških krogov, čigar doga-
janje se suče okoli skrivnostne, tragične smrti slavnega ameriškega gledališkega
igralca Karla Ardeena v londonski hotelski sobi, nudi nestrpnemu bralcu pestro
podobo življenja na prekooceanskih parnikih, mednarodnih hotelih, gledaliških
lozih in za kulisa mi ter po razkošnih vilah. V zagoneten umor poseže svetovno-
znana policija Scotland Yarda, katere detektivji pridejo s pomočjo neznatnih zna-
menj, kakor para blatnih čevljev, svečnja ključev in drugih navadnemu človeku
neopaznih predmetov na sled morilcem, ki so odstranili nevsčnega jim igralca z
novim strahotnim plinom, ki ga je izumil mlad inženir in ga hotel prodati državi
v vojne namene. Napeta in razburiliva vsebina romana

»ZECENA SMRT«

ostane bralcem za vedno v spominu, kajti v njem so z neverjetno realnostjo opi-
sani trenutki, ki prinašajo do izraza vso človeško pretkanost, pa tudi jasnovid-
nost zasledovalcev zločina.

Št. III ob prevratu
1918

Jože Poljanec, strok. učitelj v pok.

Narodnega gibanja in dela so se takrat
oprile tudi domaćini, ki se v predvojni
dobi niso udeleževali bojev pri občinskih
volitvah in šentiljskih svojevrstnih
veseljih in prireditvah, a popolnoma ob
strani so stali nekateri veljaki, ki so bili
na glasni kot odlični branitelji severne
jezikovne meje. Skodovali so nam v to-
liko, da so nam nasprotniki že kar v za-
četku očitali razcepčenost in si to šteli
v dobro za svoje nakane. No, takih
oprežulih, previdnih in bolečih rodolj-
bov je bilo tiste dni tudi po drugih večjih
kraji in mestih dovolj.

Poseben primer prikritega nasprotni-
ka je bil neki pater iz Lipnice, ki je imel
večkrat nemško pridigo za šentiljske
Nemce. Dasi rodom Slovenec, je odra-
čal ljudstvo od našega stremljenja. Pred
župniščem je prišlo zaradi tega neko-
medo popoldne med nam spričo g. žup-
nika do resnega prerekanja. Trdil je, da
je prepričan o tem, da nam ljudstvo ne
bo sledilo, iz vsega se je dalo sklepati,
da mu v Lipnici določujejo smernice za
njegovo pridigarstvo udejstvovanje v Št. Iju.

Vsem tem nezdravim pojavom ob pre-
rodu naših obmejnih Slovencev vzpored-

no, pa so se tudi v nasprotnem taboru
izcimile iz duševne potrtosti škodljive
sile, ki so dušile duha, pogum in voljo.
Odpornost je slabela, nekateri sta se to-
tila celo obup in bolezen.

Za narodno prosveto so v takratnih
zgodovinskih dneh skrbeli v Št. Iju ne
samo g. župnik, g. kaplan in slovenski
učitelj kot poklicni faktorji, ampak tudi
drugi sloji: novi poštni upravitelj gosp.
Siliški, orožniki, trgovci, gostilničarji,
kmetje in razni rokodelci. Veljalo je ge-
slo: vsi, vsepovsod, z vsemi sredstvi!
Prav posebno so bile gostilne, izvemši
one v Šidmarkhofu, našemu delu v pri-
logi. Odlikovala se je g. Bračkova, že-
na gostilničarja Antona, mojega osebnega
prijatelja iz predvojnih let. Bogato
obdarjena s krepostjo zgovornosti, je
marsikateremu nergaču in godrnjaču
umla ušesa in razsvetlila pamet. Poiz-
vedu je pri njej, mnogo je preživela in
slišala v tistih časih, zato pa ve tudi
mnogo povedati! V prilogi nam je bila
tudi velika radovednost ljudstva. Saj je
vsak dan prinesel važne novice in ve-
sti, ki so prikazovale bodočnost v po-
vsem novih slikah. Iz živahnega po-
vpraševanja, se je dalo sklepati, da si
vsak posameznik išče resnico in si zbira
načela, po katerih se bo na novo opre-
dil tako, da ne bo okodovan. Nam ni
bilo treba ničesar pretiravati ne prikri-
vati, razglašali smo čisto resnico, kakor
se je sama utirjala dan za dnevom iz
takratnih velikih zgodb.

Ob nedeljah so prihajale množice ra-
dovednih tudi iz sosednjih župnij k nam v
»Slovenski dom«, kjer so bila predava-

nja o vsakojakih političnih, gospodarskih
in za narodno probudo in samozavest
prepotrebni osnovah splošnega prero-
da. Vsi govorniki, domaći in tuji, so si
bili v tem edini, da treba predvsem lju-
dstvo izpeljati iz zadušilosti svetovne vo-
ne v lepše, čistejše ozračje in mu prika-
zati novo domovino tako, da jo bo vzlju-
bilo. Posebno Slovencem ob jezikovni
meji je bilo treba temeljito pojasniti, da
jim je usojena velika in važna naloga. O.
župnik Vračko je vzbujal spomine na
preteklo, trdo prebite čase, navajal vse
krute krivice, ki so se Slovencem godile
pod tujim gospodstvom pred in med vo-
jno, z živo besedo orisal nasilno prodira-
nje nemškega življa in ožigal nenar-
avno metamorfozo naše mladine po
nemških šolah ter kaljenje miru med so-
sebi z naseljevanjem drugovercev, pod-
žigal s prešinjlo besedo narodno za-
vest in narodni ponos. Pridobil je doma-
čine, da so prostovoljno prispevali na-
rodni davek za vzdrževanje lastne na-
rodne straže, pri tem pa sam široko od-
pri srce in roke in se odlikoval z gosto-
ljudnostjo ob vsaki priliki in do vsakega,
ki je pokazal dobro voljo za naše dobro
delo. Opravičeno cenim njegove zasluge
za narodno prosveto v Št. Iju v tistih
dneh za višek uspehov njegovega požr-
tvovalnega življenja.

(Se nadaljuje.)

